

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

MALÝ PRINC

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

„Co to je za věc?“

„To není věc. To létá. Je to letadlo... Moje letadlo.“

A byl jsem hrdý, že mohu říci, že létám. A tu zvolal:

„Jejda! Ty jsi spadl z nebe!“

„Ano,“ odpověděl jsem skromně.

„Jé, to je divné...“

A malý princ se roztomile zasmál. To mě hrozně pohněvalo.

Chci, aby se mé nehody braly vážně. Potom dodal:

„Tak ty taky přicházíš z nebe! Z které jsi planety?“

Hned mi svitlo trochu světla do záhady jeho příchodu a rychle jsem se otázel:

„Ty tedy přicházíš z jiné planety?“

Neodpověděl mi. Zavrtěl mírně hlavou a stále se díval na mé letadlo:

„Pravda, na tomhle jsi nemohl přijít z moc velké dálky...“

A nadlouho se ponořil do snění.

Potom vyndal mého beránka z kapsy a zabral se do pozorování svého pokladu.

Dovedete si představit, jakou zvědavost ve mně probudila ta zmínka o jiných planetách. Pokusil jsem se proto dovědět o tom více. „Odkud přicházíš, človíčku? Kde je to tvé doma? Kam chceš odvést svého beránka?“

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

Úryvek je ze začátku díla. V úryvku je zobrazeno seznámení letce s Malým princem

Kniha začíná příběhem malého chlapce, který se snaží zaujmout dospělé svými kresbami, ale nedaří se mu to. Dospělí pro něho nemají pochopení. Chlapec se rozhodne, že se nikdy nebude chovat jako dospělí.

Další děj se odehrává o několik let později, když chlapec vyroste v pilota a ztroskotá na Saharské poušti. Setká se tam s malým princem, který chce nakreslit beránka. Malý princ se s pilotem spřátelí a vypráví mu o své planetě a o svém cestování.

Nejprve popisuje svou planetu B612, na které má tři sopky, spoustu rostlin – baobabů a jednu květinu, která byla kvůli své kráse a pocitu, že je na světě jediná, velmi pyšná. Dále vyprávěl o svých cestách po okolních planetách. Na každé planetě byla pouze jedna osoba – král, domýšlivec, pijan, byznysmen, lampář a spisovatel (zeměpisec) – a každá zastupovala určitou vlastnost.

Jako poslední planetu navštívil Zemi, kde se seznámil s hadem a liškou, která mu vysvětlila důležitost přátelství. Objevil ozvěnu a květinovou zahradu. Seznámil se s výhybkářem a obchodníkem.

Na závěr příběhu se nechá malý princ uštknout hadem, aby se vrátil na svoji planetku. Když to zjistí pilot, je smutný, protože ztratil svého přítele.

- **téma a motiv**

téma: letadlo

motivy: planeta, létání, beránek, snění

- **časoprostor**

prostor: není určen; poušť Sahara

čas: není určen; 1. polovina 20. století,

- **kompoziční výstavba**

Děj je vyprávěn retrospektivně – malý princ vypráví pilotovi, které planety navštívil a co na nich zažil. Úryvek je rozdělen do odstavců.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, filozofická pohádka

- **vypravěč / lyrický subjekt**

ich-forma – vypravěčem příběhu je pilot (sám Exupéry)

- **postavy**

malý princ – zvědavý malý chlapec s blondatými vlasy, přátelský

letec – vypravěč, rozumný muž, přátelský

květina – pyšná růže, nedávající najevo své city

liška – moudrá, přátelská, radila princovi

- **vyprávěcí způsoby**

přímá řeč pilota a malého prince

pásmo vypravěče – promluva pilota

- **typy promluv**

dialog pilota a malého prince

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

apoziopeze Je to letadlo...; Jé, to je divné...; Pravda, na tomhle jsi nemohl přijít z moc velké dálky...

věty zvolací Jejda! Ty jsi spadl z nebe!; Tak ty taky přicházíš z nebe!

citoslovce Jejda!; Jé!

ustálené spojení slov brát vážně, hned mi svítlo

zdrobnělina beránka, človíčku

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

kontrast A malý princ se roztomile zasmál. To mě hrozně pohněvalo.

Metonymie vyndal mého beránka z kapsy (beránek je kresba)

metafora A nadlouho se ponořil do snění.; zabral se do pozorování svého pokladu

personifikace jakou zvědavost ve mně probudila ta zmínka o jiných planetách

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

1. polovina 20. století

Antoine de Saint-Exupéry (1900, Lyon, Francie – 1944)

- francouzský spisovatel, letec, filozof, humanista
- syn hraběte
- říkali mu *Král Sluníčko* pro jeho modré oči a blondaté vlasy
- psal prózu pro dospělé
- vojenskou službu nastoupil roku 1921, na vlastní žádost byl přidělen k letectvu
- byl civilním letcem v severní Africe a Jižní Americe
- roku 1936 byl vyslán jako reportér do Španělska, kde zuřila občanská válka
- pokusil se o dálkový let New York – Ohňová země, ale v Guatemale došlo k havárii a Exupéry utrpěl četné zlomeniny
- za 2. světové války zahynul při průzkumném letu, pravděpodobně nad Středozezemním mořem nedaleko Korsiky

Noční let – román čerpá z jeho zkušeností ředitele společnosti Aeroposta Argentina, která dopravovala poštu na první velké jihoamerické letecké lince

Země lidí – próza, která je souborem osmi statí a vzpomínek na zavádění prvních poštovních linek mezi Evropou a severní Afrikou, na průzkumné lety přes Saharu, Andy a Atlantský oceán, na havárie i život v poušti.

Kurýr na jih – román, který autor napsal v Africe, kde byl v té době ředitelem pouštního civilního letiště.

- **literární / obecně kulturní kontext**

Francouzská próza mezi válkami

- vliv 1. světové války
- přibývá prvků absurdity, negativní postoj ke společnosti
- poezie více subjektivní, autoři experimentují s jazykem
- existencionální otázky a jejich řešení

Romain Rolland (1866–1944)

- prozaik, dramatik, esejista, hudební historik a literární kritik
- představitel ztracené generace
- nositel Nobelovy ceny za literaturu (1915)
- pracoval v nově vzniklém Červeném kříži
- profesor dějin umění a dějin hudby
- kritizoval fašismus
- propagoval Sovětský svaz a jeho socialistickou formu vlády
- díla: *Jan Kryštof*, *Petr a Lucie*, *Dobrý člověk ještě žije*

Anatole France (1884–1924)

- nositel Nobelovy ceny 1921
- aktivní v politice
- začínal poezií, poté psal romány – filozofické reflexe, kritika společnosti, silná ironie
- *Ostrov tučňáků* – nejvydávanější dílo, satirický a alegorický román, parodie na francouzské dějiny

Henri Barbusse (1873–1935)

- *Oheň* – protiválečný román, více než 60 překladů, sugestivní líčení válečných hrůz

autoři jiných národností:

USA – E. Hemingway, W. Faulkner, F. S. Fitzgerald, J. Steinbeck

Německo – B. Brecht, H. a T. Mannovi, E. M. Remarque, S. Zweig

Anglie – T. S. Eliot, J. Galsworthy, G. B. Shaw

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Hlavním hrdinou díla je malý princ.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Kniha je aktuální, protože na světě má přátelství velmi důležitou roli a lidé budou mít vždy rozdílné vlastnosti.

- **pravděpodobný adresát:**

Kniha je určena dospělým lidem, aby nemysleli pouze na sebe, ale i na ostatní, a hlavně na děti.

- **určení smyslu díla:**

V díle je zobrazeno mnoho špatných lidských vlastností, se kterými autor jistě nesouhlasil. Ukazuje, jak je důležité přátelství (letec + princ).

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

- vrcholná a nejznámější kniha autora

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatisací:**

Malý princ, film s muzikálními prvky, vychází ze stejného základu jako kniha. Odehrává se tam stejný příběh s drobnými odchylkami. Hlavně obsazení planet se liší, například ve filmu není zobrazen pijan a lampář.